Algemene Ledenvergadering

U bent van harte uitgenodigd op onze jaarlijkse ledenvergadering. Tijdens de ALV bespreekt de VBDO de prestaties van het voorgaande jaar. Het moment bij uitstek voor de leden van de VBDO om inspraak te hebben in het beleid van de vereniging.

Datum: **dinsdag 24 maart 2009**
Tijd: inloop vanaf 17.00 u. - 18.00 u.
met koud buffet
Aanvang vergadering: 18.00 - 19.30 u.
Pauze: van 19.30 - 19.45
Aanvang voorstelling: 19.45 - 21.00 u.
'Kir Royal' van Yvonne Groeneveld
Locatie: Het Werftheater, Oudegracht 60
aan de Werf, Utrecht.

Laat uw duurzame stem horen

U kunt de VBDO dit jaar volmacht verlenen om duurzaam te stemmen voor u tijdens de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders. Een toelichting volgt in het volgende VBDO bericht. Mocht u interesse hebben, dan kunt u dat alvast kenbaar maken door een mail te sturen naar info@vbdo.nl, met in de onderwerpbalk: Interesse in volmacht AVA's.

Speerpunten van de VBDO tijdens de AvA's in 2009

De VBDO bezoekt elk jaar de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA's) van beursgenoteerde bedrijven. Deze engagement-activiteit zorgt voor een opbouwende open uitwisseling van ideeën en gedachten over het duurzaamheidsbeleid.

Dit jaar stuurde de VBDO vooraf een brief naar de beursgenoteerde bedrijven waarvan ze de AvA gaat bezoeken. Daarin staan de drie specifieke aandachtspunten die de VBDO aan gaat snijden op de aandeelhoudersvergaderingen. Door te wijzen op deze punten, rekent de VBDO op een inhoudelijk sterke dialoog over deze onderwerpen. De drie onderwerpen waar de VBDO zich dit jaar specifiek op zal richten zijn:

1. Remuneratie;
2. Sociaal beleid;
3. Verantwoord omgaan met energie.

Remuneratie

De VBDO is van mening dat bestuurders en senior managers van ondernemingen in hun beloning ook afgerekend moeten worden op de duurzaamheidsprestaties van de onderneming.

Sociaal beleid

Op een verantwoorde manier omgaan met personeel en leveranciers is juist ten tijde van mindere economische tijdingen van belang. De VBDO vraagt het komende jaar tijdens de AVA naar de aandacht van beursgenoteerde bedrijven voor diversiteit en het naleven van mensenrechten bij eigen personeel en leveranciers.

Verantwoord omgaan met energie

De VBDO is van mening dat verantwoord omgaan met energie ondernemingen kansen biedt en zo waarde creëert voor alle stakeholders. De VBDO richt zich hierbij op het reduceren van de CO_2-uitstoot binnen de gehele keten, het investeren in schonere technologieën en de rapportage hierover. Ook stelt de VBDO vragen over het stellen van doelen voor de toekomst

Uitslag van de website poll:

'De kredietcrisis dringt de aandacht voor duurzaam sparen en beleggen naar de achtergrond?'

Aantal stemmen: 163

Eens 29%
Oneens 71%

Reageer ook op de nieuwste stelling:

'Ondernemingen die duurzaamheid integraal hebben opgenomen komen sterker uit de economische crisis.'
via www.vbdo.nl

Volgende keer in het VBDO bericht

Het AVA –seizoen 2009.

Jaargang 13 I Nr. 4 2008

VBDO bericht

VBDO Quickscan
kredietcrisis en duurzaamheid

Benchmark Pensioenaanbieders

Winnaars Ketenbeheer Award

Zie je nou wel...

De VBDO is natuurlijk een vereniging van beleggers. In dat opzicht is er niet veel te genieten, noch in 2008, noch in 2009. Maar op het gebied van duurzaam beleggen ligt dat toch anders. Zelden is de fragiliteit van klassiek beleggen zo aangetoond als in 2008. Wie durft er nu nog te vragen naar het rendement van duurzaam beleggen, nu klassiek beleggen zo door het ijs is gezakt? Natuurlijk roept de VBDO al jaren dat duurzaam beleggen zeker niet slechter rendeert dan ouderwets beleggen.

De VBDO was in 2007 een van de weinige stemmen die vond dat ABN AMRO beter zelfstandig kon blijven- en kijk eens wat er een jaar later gebeurd is. Nu hebben we twee grootbanken in de problemen.

Duurzaam beleggen richt zich op organisaties die duurzaam ondernemen. De VBDO maakt zich al jaren sterk voor loyaal aandeelhouderschap, waarin aandeelhouders zich als eigenaren gedragen en hun verantwoordelijkheid nemen. In 2008 hebben we gezien dat het beleggen in ondoorzichtige financiële derivaten, vaak zeer korte termijn gericht, een van de oorzaken is van de huidige financiële crisis. De bedenkers hiervan hadden weinig op met termen als 'ownership'. Hadden ze maar naar ons geluisterd.

De laatste maanden zagen we een grote boosheid ontstaan over de bonuscultuur bij grote bedrijven. De VBDO liet al in 2007 een onderzoek uitvoeren naar een duurzaam alternatief: het koppelen van bonussen aan duurzame criteria.

En ook in 2008 voerde de VBDO (voor de derde keer) haar benchmark ketenbeheer uit, met ondersteuning van het Ministerie van Economische Zaken. En laat na drie jaar nu ook de SER het onderwerp 'ketenbeheer' tot speerpunt maken van haar nota 'Duurzaamheid en globalisering'- met zelfs een eigen congres en website over ketenbeheer!

Zie je nou wel dat wij (dat bent u als lid, en wij als team) gelijk hadden! Toch heeft u ons dat niet van de daken horen schreeuwen de afgelopen weken. Zo zitten we ook niet in elkaar. Wij zijn immers meer van de constructieve aanpak. Liever gaan we in 2009 verder. Waarmee?

- Met een versteviging van onze aanwezigheid op aandeelhoudersvergaderingen. Niet alleen zullen we meer bedrijven bezoeken dan ooit tevoren, maar ook zullen we de besturen in januari op de hoogte stellen van de thema's waaraan we dit jaar aandacht willen geven;
- Met een uitbreiding van onze benchmarks 'duurzaam beleggen': niet alleen een voor pensioenfondsen, maar ook een voor verzekeraars en een uitgebreid onderzoek naar de positie van vermogensbeheerders. Onze pensioenfondsen zijn immers sterk afhankelijk van deze groep;
- En met een meer dienstverlening aan particuliere beleggers, o.a. door het uitbouwen van onze nieuwe website 'goed-geld.nl'.

Somber over het vooruitzicht in 2009? Welnee, wij zijn immers duurzame beleggers!

Giuseppe van der Helm, directeur VBDO

Inhoud

Kort nieuws 3
Institutionele beleggers zien het steeds meer in: niet-financiële aspecten zijn van invloed op het rendement 4
Lid in beeld 6
Philips en Unilever winnen VBDO Ketenbeheer Award 2008 7
Marktonderzoek VBDO: verontwaardigde reacties over de kredietcrisis 8
Vigeo: werken aan de promotie van MVO op de Nederlandse markt 10
Voor leden 12

Colofon:
Het VBDO BERICHT is een uitgave van de VBDO, de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling en verschijnt viermaal per jaar.

Bezoekadres:
Goilberdingerstraat 14 a, 4101 BP Culemborg,
Postbus 504, 4100 AM Culemborg,
Telefoon: 0345 53 26 53
Fax: 0842 21 87 46, E-mail: info@vbdo.nl
Website: www.vbdo.nl

Teksten: Anne van Lakerveld, Ad Moerman, Sigi Simons,Giuseppe van der Helm, Kees Gootjes.

Vormgeving: Store of Images / Bno-lid
Druk: Damen drukkerij

Het VBDO bericht is een verenigingstijdschrift van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling. In het VBDO bericht is plaats voor eigen verenigingsnieuws. Daarnaast willen we ook een discussieplatform zijn. Meningen verwoord in interviews verkondigen dus niet per se het standpunt van de VBDO.

In het VBDO bericht reserveren we ook ruimte voor advertenties. Wilt u meer weten over de voorwaarden of tarieven, dan kunt u contact opnemen met Sigi Simons, Communications via sigi.simons@vbdo.nl

Ernst van Weperen verlaat de VBDO

In december 2008 heeft de VBDO afscheid genomen van Ernst van Weperen, Projectmanager Onderzoek.

Ernst begon bij de VBDO als stagiair met het analyseren van de maatschappelijke jaarverslagen van aan de AEX genoteerde bedrijven, gericht op de kwaliteit van duurzaamheidsverslagen. Dit resulteerde in de publicatie 'Duurzaamheidsverslagen langs de (GRI) meetlat', een transparantiebenchmark van de VBDO. Nadat Ernst in vaste dienst kwam van de VBDO ging hij door met onderzoek. Naast het onderzoek naar transparantie keek hij ook naar de duurzaamheidsprestaties van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen en naar de omvang van de Nederlandse duurzame spaar- en beleggingsmarkt. Hij ontwikkelde de 'Benchmark Verantwoord Beleggen door Nederlandse pensioenfondsen en verzekeraars' en de 'Benchmark Verantwoord Ketenbeheer'. Ernst zorgde voor de basis en feitelijke kennis waarop de VBDO haar initiërende en opiniërende rol kon spelen. Ernst trad op bij aandeelhoudersvergaderingen en sprak over 'waardecreatie in de keten' als het over ketenverantwoordelijkheid of ketenbeheer ging. Die positief-neutrale benadering van de duurzaamheidsproblematiek is voor de VBDO van grote waarde geweest.

Giuseppe, Anne, Fatima, Kees, Sigi.

Duurzaam beleggen op de Dag(en) van de belegger: nog veel missiewerk te doen

Op de Dag(en) van de Belegger (28 en 29 november 2008) presenteerde de VBDO zich met samen met acht andere duurzame partijen: ASN Bank, AXA-IM, F&C, Fortis investments, KPMG, ING Duurzaam Beleggen, Oikocredit en de Triodos Bank.

De Vereniging van Effecten Bezitters (VEB) organiseert jaarlijks de Dag(en) van de Belegger. Dit is de grootste beleggersbeurs van Nederland. De VBDO nam voorjaar 2008, naar aanleiding van overleg met haar institutionele leden, het initiatief om 'duurzaam beleggen' vanuit een gezamenlijke beursstand te presenteren. De standbemanning kreeg beide dagen veel vragen van bezoekers over duurzaam beleggen. Duidelijk werd dat bij een grote groep beleggers nog niet helder is wat 'duurzaam beleggen' precies is, hoe groot het aanbod van duurzame beleggingsproducten is en dat er zoveel aanbieders van duurzame beleggingsfondsen zijn. De conclusie aan het eind van de beurs was dan ook dat er nog veel missiewerk te doen is.

Op beide beursdagen was er de 'duurzame paneldiscussie' in het auditorium met Giuseppe van der Helm (Directeur VBDO), Bas Jan Blom (Directeur ASN Beleggingsfondsen), Adrie E.M. Heinsbroek (Senior Analist Duurzaam Beleggen ING Investment Office), Barend van Bergen (Directeur, KPMG Sustainability) en Steven de Vries (Directeur Henderson Global Investors Nederland).

Op de eerste Dag van de Belegger lanceerde de VBDO 'De Goed Geldwijzer', een online-tool op www.goed-geld.nl. Deze tool is door de VBDO ontwikkeld om een persoonlijke, weloverwogen keuze voor een duurzaam beleggingsproduct mogelijk te maken. Door tien vragen te beantwoorden, kan de belegger bepalen welke elementen hij van belang vindt. Deze zijn verdeeld in vier categorieën: algemene duurzaamheidscriteria, milieucriteria, sociale criteria en economische criteria. Het resultaat is een shortlist met vijf beschikbare duurzame financiële producten die bij de eigen wensen van beleggers passen.

De 30ste Dag van de Belegger was met meer dan 7000 bezoekers de drukstbezochte editie ooit. In totaal waren er in 2008 meer dan 85 interactieve workshops, 90 topsprekers, 10 auditorium lezingen en meer dan 50 toonaangevende exposanten.

Door Kees Gootjes en Anne van Lakerveld

De VBDO brengt al een aantal jaar 'Verantwoord Beleggen' onder de aandacht bij pensioenfondsen. In eerste instantie gebeurde dit door quick scans naar rapportage over het onderwerp en het stemgedrag van pensioenfondsen op aandeelhoudersvergaderingen in de Verenigde Staten.

Institutionele beleggers zien het steeds meer in: *niet-financiële aspecten zijn van invloed op het rendement*

In 2007 ontwikkelde de VBDO in samenwerking met onderzoeksbureau Profundo en de Consumentenbond de benchmark 'Verantwoord beleggen door Nederlandse pensioenfondsen en pensioenverzekeraars'.

Hiermee bracht de VBDO de vooruitgang van pensioenfondsen op het gebied van verantwoord beleggen in kaart. In juni 2008 volgde een seminar voor pensioenfondsen om het onderwerp 'Verantwoord beleggen door pensioenaanbieders' onder de aandacht te brengen en de handelingsperspectieven die de benchmark biedt toe te lichten.

VBDO Benchmark

In 2008 voerde de VBDO het benchmarkonderzoek voor de tweede keer uit samen met Profundo. De VBDO vergeleek en beoordeelde het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van 43 pensioenfondsen en - verzekeraars. Hoewel er ten opzichte van vorig jaar en ondanks de financiële crisis een positieve ontwikkeling is ingezet, hebben pensioenaanbieders nog werk te verzetten.

De VBDO nam 18 bedrijfstakpensioenfondsen, 2 beroepspensioenfondsen, 16 ondernemingspensioenfondsen en 7 pensioenverzekeraars onder de loep. Deze pensioenaanbieders kregen een vragenlijst voorgelegd over verschillende aspecten van verantwoord beleggen verdeeld over de categorieën: beleid, uitvoering en verantwoording. Hoewel de gevolgen van de financiële crisis de afgelopen maanden veel aandacht vergden, was de respons van de pensioenaanbieders bij deze tweede editie hoger dan vorig jaar: 79% in 2008 tegen 73% in 2007.

> 21 van de 43 onderzochte pensioenaanbieders gaven aan dat zij een verantwoord beleggingsbeleid hebben.
> 13 aanbieders ontwikkelen op dit moment een verantwoord beleggingsbeleid.

De onderzoekers constateerden een vooruitgang ten opzichte van 2007. Zo zijn er positieve ontwikkelingen op het gebied van uitsluitingsbeleid, het gebruik van ESG (Environmental, Social and Governance) criteria in de aandelenselectie, het investeren in duurzame energie, innovatieve schone technologie en microfinanciering.

21 van de 43 onderzochte pensioenaanbieders gaven aan dat zij een verantwoord beleggingsbeleid hebben. 13 aanbieders ontwikkelen op dit moment verantwoord beleggingsbeleid. Hoewel er sprake is van vooruitgang betekent dit dat 8 van de onderzochte pensioenaanbieders geen beleid ontwikkelen op het gebied van verantwoord beleggen.

De VBDO stelt vast dat voor veel pensioenaanbieders werk te verzetten is in het vertalen van een verantwoord beleggingsbeleid naar een brede en goed doordachte combinatie van instrumenten. Met slechts één of twee instrumenten (bijvoorbeeld alleen het uitsluiten van 'controversiële wapens') kan een verantwoord beleggingsbeleid niet geloofwaardig worden uitgevoerd. Daarnaast moet er nog veel gebeuren wat betreft het afleggen van verantwoording over het beleggingsbeleid naar de deelnemers en andere belanghebbenden. Tenslotte dient de dialoog met de bedrijven waarin belegd wordt consequenter en diepgaander te worden gevoerd.

Een aantal kleinere pensioenfondsen geeft aan dat het lastig is om het beleid te implementeren. Vaak hebben zij de beleggingsactiviteiten uitbesteed en blijkt het lastig om vermogensbeheerders te vinden die het verantwoord beleggingsbeleid kunnen uitvoeren zonder extra kosten.

Een aantal pensioenfondsen werkt samen bij het benaderen van vermogensbeheerders om zo het probleem van schaalgrootte te omzeilen.

Novethic Opinion Survey

Naast het uitvoeren van haar eigen Benchmark voor Pensioenfondsen en Pensioenverzekeraars 2008 heeft de VBDO ook meegeholpen met de dataverzameling voor een internationaal vergelijkend onderzoek georganiseerd door Novethic, een Franse onderzoeksinstelling op het gebied van duurzaam beleggen en ondernemen.

Dit onderzoek vergeleek de perceptie van institutionele beleggers in het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Nederland op het gebied van ESG (milieu, sociaal, governance) aspecten en het belang dat ze aan de verschillende onderwerpen hechten. De onderzoeksresultaten werden gepresenteerd tijdens het eerste jaarlijkse congres van Novethic in Parijs op 5 december 2008. Omdat de respons in Nederland minder was dan in het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk werden in de eerste plaats deze twee landen met elkaar vergeleken terwijl de Nederlandse respondenten apart werden behandeld.

In het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk gaven meer dan 70 procent van de respondenten aan dat zij zich verantwoordelijk voelden voor de ESG strategieën van een bedrijf waarvan ze aandeelhouder waren. Toch waren er ook verschillen tussen de beleggers van de twee landen met elkaar Institutionele beleggers in het Verenigd Koninkrijk legden de nadruk op corporate governance, terwijl hun collega's in Frankrijk sociale aspecten belangrijker vonden. Het milieu kreeg opmerkelijk weinig aandacht.

Interessant is de bevinding dat binnen de kleinere respondentengroep van de Nederlandse pensioenfondsen veel meer aandacht was voor het milieu. Maar liefst de helft van de Nederlandse respondenten vond het milieu het meest belangrijke aspect van ESG. Naast het milieu vonden Nederlandse pensioenfondsen governance ook belangrijk. Novethic schreef dit toe aan het feit dat particulieren en de media pensioenfondsen aan kunnen spreken op het gebied van strategische en maatschappelijke onderwerpen.

Er was ook een verschil in de manier waarop institutionele beleggers aandacht voor ESG criteria creëren bij en contact onderhouden met de bedrijven in hun beleggingsportefeuille. De Franse beleggers besteden minder aandacht aan engagement, en sturen liever een questionnaire op. De Britse beleggers daarentegen vinden engagement een goede manier en werken ook veel liever samen met andere beleggers om hun doel te bereiken.
Het onderzoek van Novethic is van belang omdat het aantoont dat er wel degelijk aandacht is voor duurzaamheid in meerdere Europese landen, wat mogelijkheden biedt voor nationale organisaties samenwerking tussen nationale organisaties en institutionele beleggers die de kapitaalmarkt proberen te verduurzamen.

Institutionele beleggers tekenen petitie

Op 8 december 2008 publiceerden 152 institutionele investeerders een gezamenlijke oproep gericht aan de wereldleiders die op dat moment bij elkaar waren voor de klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Poznan. De beleggers vroegen de politici een sterke en bindende opvolger van het Kyoto Protocol op te stellen, om ervoor te zorgen dat beleggers inzien dat zij een bijdrage kunnen leveren aan de overgang naar een economie die minder afhankelijk is van fossiele brandstoffen. De delegatie hoopt dat de conferentie in Poznan een kader opstelt voor sterke nieuwe internationale regelgeving op het gebied van klimaatverandering. "Dit kader zou duidelijke en ambitieuze doelen moeten bevatten op het gebied van CO_2-reductie en acties om op nationaal niveau deze doelen te bereiken. Als beleggers geeft dit ons het vertrouwen dat we nodig hebben om onze beleggingen in duurzame energie, energiebesparing en andere gebieden die van belang zijn om klimaatverandering serieus aan te pakken, te verhogen."

Het is voor het eerst dat een dergelijke delegatie gezamenlijk het onderwerp van klimaatverandering ter sprake brengt. Het is een belangrijk signaal dat institutionele beleggers inzien dat ook niet-financiële aspecten van invloed zijn op het rendement.

De VBDO kan niet zonder haar leden en wil wel eens weten: 'Wie zijn al deze mensen en wat beweegt hen?'

In dit nummer Marjan Sax (60), mede-oprichtster van Mama Cash, een financieringsfonds dat wereldwijd opkomt voor de rechten van vrouwen. Vier jaar geleden is ze opnieuw voor zichzelf begonnen: "Ik weet veel van geld en ken de goededoelenwereld. Ik adviseer nu anderen hoe ze hun geld kunnen aanwenden om sociale verandering tot stand te brengen, zegt ze. Sax heeft lidnummer: 111

Waarom bent u lid van de VBDO?
"Ik ben vrijwel vanaf het eerste uur lid. De VBDO leek me een hele nuttige organisatie die bedrijven er op wijst dat ze een grotere verantwoordelijkheid hebben dan alleen winst maken. De VBDO was de eerste organisatie die deze druk op ondernemingen ging vergroten. Geld gebruiken om de wereld te verbeteren, sprak me ook toen al heel erg aan."

Hoe duurzaam zijn uw dagelijkse boodschappen/is uw dagelijks leven?
"Matig. Ik let er bij het kopen van kleding op of het onder redelijke omstandigheden is geproduceerd. Dat is niet eenvoudig. Natuurlijk scheid ik mijn afval netjes, doe ik vaak boodschappen bij de gezonde winkel en ben ik matig met vlees. En mijn auto rijdt op gas, maar die laat ik zoveel mogelijk staan. Ondanks al die vertragingen zit ik liever in de trein."

Voor welke niet-duurzame activiteit schaamt u zich (een beetje)?
"Schamen is niet het goede woord. Maar ik zit wel ongeveer één keer per drie maanden in een vliegtuig. Vaker vanwege het werk dan voor verre vakanties. En ik doe niet aan CO_2-compensatie. Dat is toch een soort aflaat. Het is beter om minder te vliegen."

In welk bedrijf kun je met een gerust hart je geld steken?
Of bedrijven wel of niet verantwoord werken is een ingewikkelde discussie. Het hangt er vanaf hoe streng of soepel je criteria hanteert. Over het algemeen volg ik de beoordeling van de ASN, omdat ze niet dogmatisch zijn. Ik vind Hewlett Packard (IT, computers, printers) een goed bedrijf omdat ze verantwoordelijkheid nemen voor mens en milieu.'

In welk niet?
"Bij olieconcerns moet je erg opletten. Of ze bijvoorbeeld met tankers rondvaren over de wereldzeeën met een dikke of dunne bodem. Zie er maar achter te komen. Kies in ieder geval het 'best in class-bedrijf' in zo'n sector. En natuurlijk moet je wegblijven van bewapening- en atoomenergiebedrijven. Maar voor deze vraag geldt net als de vorige: 'moeilijk'."

Wat moet er snel gebeuren om de aarde nog te kunnen redden?
"We moeten echt haast gaan maken met een gigantische omslag op energiegebied. Het verbruik moet drastisch omlaag en we moeten nu eindelijk eens massaal gaan overstappen op duurzamere energiebronnen en de ontwikkeling daarvan, zoals elektrische auto's. De energiecrisis is veel groter dan de huidige kredietcrisis. Misschien dat de laatste nu de geesten rijp gemaakt om grote stappen te gaan zetten in de eerste."

Wat kan de VBDO daaraan bijdragen?
"De VBDO moet vooral blijven hameren op het feit dat het bij bedrijven om meer moet gaan dan geld verdienen. Het milieu, energie, mensenrechten en personeelsbeleid moeten even zwaar meewegen bij beslissingen in de directiekamers. De VBDO zou wel meer aandacht mogen vragen voor de diversiteit binnen bedrijven. Bedrijven die daar goed mee omgaan, gaan bijna vanzelf ook beter presteren op al die andere terreinen."

Welk goed doel verdient meer steun?
"Mama Cash. Werkelijke maatschappelijke veranderingen komen alleen tot stand in landen waar vrouwen ook gelijke rechten hebben. Mama Cash doet daarin veel goed werk. Zo hebben ze al in twintig landen onafhankelijke vrouwenfondsen opgezet. De vrouwen in die landen krijgen door die fondsen zelf controle over de middelen waarmee ze veranderingsstrategieën uitvoeren. Dat is beter dan dat ze programma's moeten uitvoeren die bedacht worden door de donoren in het Noorden.

Heeft u nog andere goede beleggingstips?
"Breng je geld naar de fondsen van de ASN en Triodos Bank. Dat zijn toch de banken waar de meeste kennis en ervaring zit op het gebied van duurzaamheid. De grootbanken hebben ook steeds meer duurzame fondsen, maar of die allemaal echt duurzaam zijn? Klanten van de grote banken zouden die banken ook veel meer op hun verantwoordelijkheid moeten wijzen. Klanten hebben veel meer macht dan ze gebruiken. Vergeleken met elders op de wereld zijn de grote Nederlandse banken ontzettend traag in dit soort veranderingen."

Kredietcrisis, een zegen of een ramp?
"Natuurlijk een ramp. De grootste slachtoffers zijn de armste mensen. Die betalen het gelag. Verder is het heel goed dat we door die crisis af raken van die rare opgeblazen financiële producten. Dat is echt over. En ik vind het prachtig dat de overheid heeft ingegrepen. Hopelijk pakt de overheid nu ook op andere terreinen weer zijn verantwoordelijkheid op, zoals bij openbaar vervoer, energievoorziening, onderwijs en gezondheidszorg. De privatisering heeft veel ellende gebracht, We hebben juiste een overheid nodig die let op het algemeen belang."

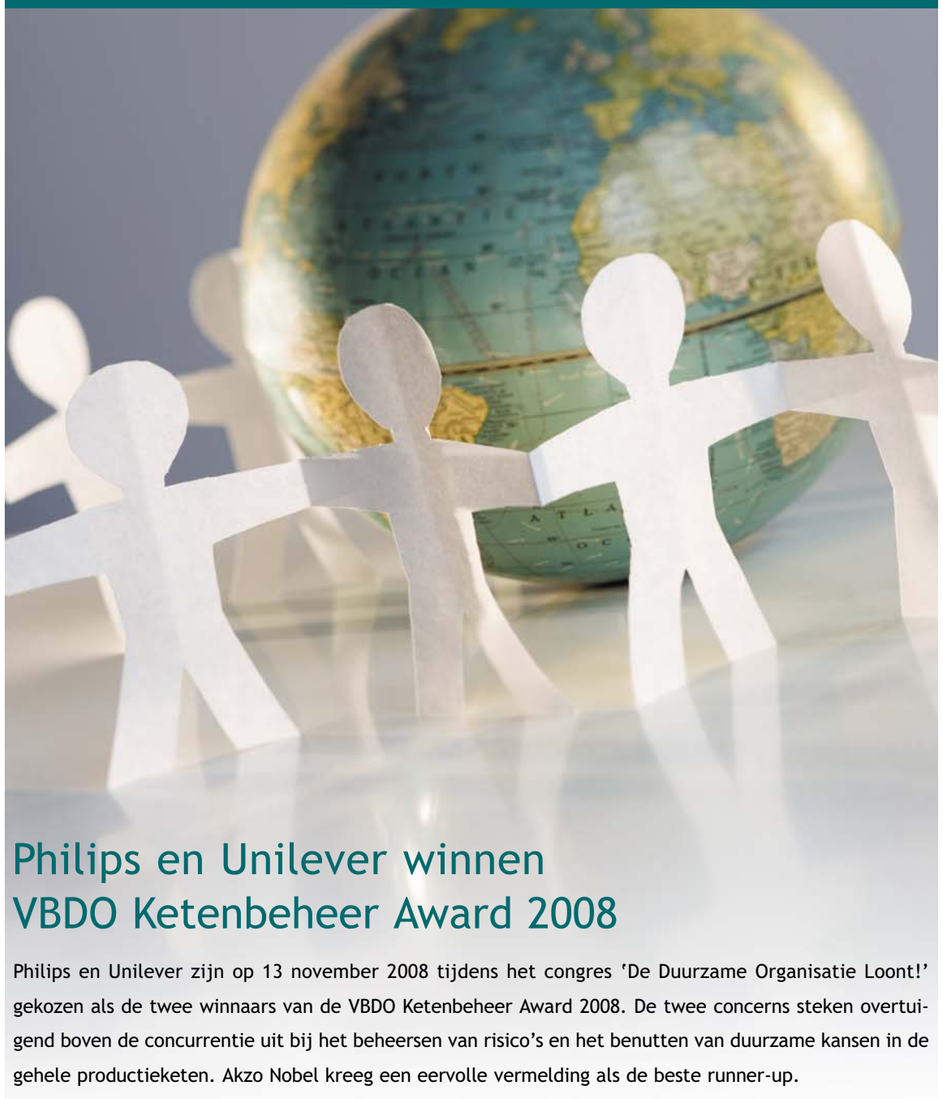

Philips en Unilever winnen VBDO Ketenbeheer Award 2008

Philips en Unilever zijn op 13 november 2008 tijdens het congres 'De Duurzame Organisatie Loont!' gekozen als de twee winnaars van de VBDO Ketenbeheer Award 2008. De twee concerns steken overtuigend boven de concurrentie uit bij het beheersen van risico's en het benutten van duurzame kansen in de gehele productieketen. Akzo Nobel kreeg een eervolle vermelding als de beste runner-up.

De winnaars scoorden respectievelijk 85 en 83 procent van het maximaal aantal haalbare punten in de jaarlijkse Benchmark Maatschappelijk Verantwoord Ketenbeheer van de VBDO. Unilever won de prijs eerder in 2006. Philips sleepte de Award ook vorig jaar in de wacht.

"In kwaliteit en volledigheid zijn beiden erg goed," aldus Jan van der Kolk, voorzitter van de onafhankelijke jury. "Waarbij Philips zich onderscheidt omdat het met leveranciers de diepte in gaat. Unilever springt er uit als initiatiefnemer van wereldwijde en sectorbrede initiatieven om ketens te verduurzamen."De VBDO hield voor de 'meetlat' 36 grote beursgenoteerde ondernemingen tegen het licht. De winnaars zijn gekozen uit een kopgroep van zes concerns. Dit zijn verder, in rangorde van hoogste score: Heineken (score 73%), Reed Elsevier (71%), DSM (69%) en Shell. (67%). Akzo Nobel (58%, zevende plaats) kreeg de eervolle vermelding omdat het concern zich vooral richt op de kansen van duurzaam ketenbeheer.

Bij duurzaam ketenbeheer gaat het om het zo duurzaam mogelijk inspelen op alle bedreigingen en kansen in de totale productieketen en dit geldt tijdens de hele levenscyclus van een product: van grondstof tot hergebruik van afgedankte producten. De 'VBDO-meetlat' laat duidelijk zien dat steeds meer bedrijven zich steeds harder inspannen om deze keten op orde te krijgen. Niet alleen vanwege financiële,- en reputatierisico's, maar steeds vaker omdat duurzaam ondernemen zakelijke kansen biedt.

Het congres 'De Duurzame organisatie loont!' werd georganiseerd door Atmosphere/ElsevierCongressen. Het rapport 'Verantwoord Ketenbeheer 2008' is te downloaden op: www.vbdo.nl.

Door Sigi Simons

Onder de titel 'Duurzaamheid, 'nu even niet' of 'juist nu', voerde de VBDO eind november 2008 een quickscan uit. Het onderzoek bestaat uit een marktonderzoek onder haar leden, interviews met experts op het gebied van duurzaamheid en daarnaast keek de VBDO naar de effecten van de kredietcrisis op zowel conventionele als duurzame fondsen.

Duurzaamheid juist nu!

Drieledige Quickscan over de rol van duurzaamheid in de kredietcrisis

De effecten van de kredietcrisis op duurzame fondsen

De VBDO onderzocht wat het effect is van de kredietcrisis op zowel conventionele als duurzame fondsen op korte tot middellange termijn. Met deze rendementsvergelijking wilde de VBDO toetsen of duurzame fondsen vanwege de meer robuuste samenstelling van het portfolio minder gevoelig zijn voor de kredietcrisis. In de selectie van de fondsen zijn fondsen opgenomen die vergelijkbaar zijn.

Het onderzoek liet zien dat er geen significant verschil bestaat tussen de rendementen van duurzame en conventionele fondsen. Bij een vergelijkbaar rendement wegen, naar de mening van de VBDO, de extra financiële (sociale, economische en milieu-) elementen door naar duurzaamheidsfondsen. De variatie in rendement verschilt wel tussen duurzame en conventionele fondsen op de termijn van een maand. Duurzame fondsen hebben meer variatie onderling dan conventionele fondsen. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat duurzaamheidsfondsen verschillen in hun niet-financiële criteria. De variatie in de uitvoering van hun duurzaamheidsbeleid heeft invloed op de samenstelling van het aandelenportfolio en als gevolg het rendement.

Tabel 1 Rendement vergelijking duurzame en conventionele fondsen (%)

Groep	YTD	1 Wk. Rend.	1 Md. Rend.	3 Md. Rend.	1 Jr. Rend
Duurzame fondsen	**- 39,26**	**- 0,15**	**- 10,80**	**- 25,22**	**- 41,38**
Conventionele fondsen	**- 38,21**	**0,64**	**- 10,30**	**- 22,71**	**- 41,10**

Marktonderzoek: de VBDO-leden aan het woord

De korte enquête die de VBDO onder 1400 van haar leden uitgezette, kreeg een hoge respons: 368 leden reageerden. Het geeft aan dat de financiële crisis en de sluimerende reële recessie leeft onder particulieren. De vaak verontwaardigde reacties over de crisis van de respondenten bevestigden de betrokkenheid.

De enquête bestond uit negen meerkeuzevragen en één open vraag. Opvallende resultaten in het meerkeuze deel waren een gebrek aan vertrouwen in het huidige financiële systeem (62%) en de opvatting dat duurzaamheid een rol moet spelen in het minimaliseren van het risico op een vergelijkbare crisis in de toekomst (95%). De open vraag over de belangrijkste reden voor de financiële crisis leverde veel reacties op. De VBDO vroeg wat men dacht dat de reden was van de huidige financiële crisis. De meest voorkomende reacties waren:

- hebzucht
- de Verenigde Staten
- korte termijn denken
- de bonusstructuur (eendimensionaal en op de korte termijn gericht)
- gebrek aan een ethische standaard (normen en waarden)
- een blinde focus op groei en een scheef gegroeide rendement-risico verhouding.

Reacties van respondenten op de open vraag naar de belangrijkste redenen van de crisis:

- Gebrek aan overzicht, te specialistisch opgeleide mensen.
- Disciplines die elkaar niet verstaan.
- Verdwijnen oude wijsheden en fatsoen.
- Hebzuchtige Amerikaanse consumenten zonder geld en zonder hersenen
- Gulzigheid, lucht in de prijzen
- Financieel wanbeheer in Amerika waar 'we' met z'n allen achteraan gerend zijn
- Gefixeerd op zelfverrijking
- Grote focus op korte termijn aangemoedigd door een bonuscultuur waarbij de winsten wel tot persoonlijk gewin leiden, maar het falen ten laste komt van de maatschappij.
- Geen idee, maar het kost me wel veel geld
- Te hoge risicovolle hypotheken in de VS, die door banken in de rest van de wereld zonder blikken of blozen zijn overgenomen
- Zeepbelconstructies vanwege zakkenvullerij
- Over the top hebzucht gecombineerd met gebrekkig beleid van Greenspan en Bush
- Verslaving aan consumeren
- Absurde bonussen voor managers
- Het MEER is nooit vol

Expertinterviews

De VBDO ondervroeg een aantal experts over hun kijk op een de rol van duurzaamheid in en/of na de kredietcrisis: Jeroen Derwall van de Universiteit van Maastricht, Johan Frijns van Bancktrack, Ronald Lubberts van Sustainalytics en Vincent van Assem van de ABN AMRO. Deze experts zijn allen op verschillende manieren bij zowel duurzaamheid als de financiële markten betrokken.

De VBDO vroeg hoe zij de rol van de overheid en regulering zagen. Volgens de experts moet de overheid erop gericht zijn transparantie, corporate governance, ethiek en langetermijn denken te versterken in haar toezicht op de financiële sector. Op die manier kan voorkomen worden (of in ieder geval het risico geminimaliseerd) dat er nog een financiële crisis op deze schaal plaatsvindt. De overheid als speler kent echter beperkingen. De huidige mondiale crisis vraagt namelijk om een mondiale oplossing. De mondiale economie vraagt om een onafhankelijk mondiaal regulerend orgaan dat zorgt voor een level playing field. De grote diversiteit aan belangen zorgt er echter voor dat zelfs op bilateraal niveau in Europa men nauwelijks overeenstemming kan bereiken, laat staan dat marktimperfecties als belastingparadijzen opgeheven kunnen worden.

Op de vraag of ondernemingen die duurzaamheid integraal hebben opgenomen in hun beleid sterker uit de sluimerende reële economische crisis komen, antwoordden de experts dat er geen reden is aan te nemen dat men slechter zou presteren. Bovendien was de verwachting dat er voor bedrijven juist nu nieuwe kansen liggen. Door de recessie worden ze mogelijk meer gedwongen om te innoveren (eco-efficiency en eco-effectiveness).

De resultaten van dit onderzoek geven een eerste indruk van de rol van duurzaamheid ten tijde van de kredietcrisis. De VBDO ziet dit onderzoek als een basis voor een uitgebreider vervolgonderzoek, waar ze graag verschillende stakeholders bij wil betrekken.

Het gehele onderzoek kunt u downloaden op: www.vbdo.nl

In iedere editie stelt VBDO een van haar institutionele leden voor. Vanaf 1 januari 2009 is Vigeo lid. Deze organisatie is het grootste onderzoeksbureau in Europa voor het meten van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). VBDO interviewde Estelle Mironesco (foto). Zij staat sinds november 2008 aan het hoofd van het SRI departement van Vigeo.

Vigeo: werken aan de promotie van MVO op de Nederlandse markt

Estelle Mironesco

hoofd SRI departement van Vigeo, deed ervaring op binnen de financiële sector, zowel in Londen als Parijs. Daarvoor was zij verantwoordelijk voor het SRI onderzoek bij Natixis Asset Management.

Hoe lang bestaat Vigeo al en hoe is de organisatie in die tijd veranderd?
Vigeo werd in 2002 opgericht in Frankrijk en nam de activiteiten van Arèse over. Dat bureau werd opgericht in 1997 en was een pionier op het vlak van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) in Frankrijk. De auditactiviteit voor maatschappelijk verantwoord ondernemen werd vanaf 2003 uitgebouwd.

Om de groei en de toenemende complexiteit van de markt te volgen en om het gamma producten en services uit te breiden, fuseerde Vigeo in 2005 met zijn Belgische tegenhanger Stock at Stake (lid van de groep Ethibel) en werd in 2006 Avanzi SRI Research overgenomen, de Italiaanse marktleider op het vlak van ESG-notatie.

Er werden ook samenwerkingsakkoorden afgesloten met Europese (Asset4, Oekom) en Aziatische (OWW) partners om de onderzoeks- en distributieprocedures voor de producten te optimaliseren. Vandaag de dag telt Vigeo 83 werknemers met 14 verschillende nationaliteiten, verspreid over 4 vestigingen: Parijs, Brussel, Milaan en Casablanca.

Welke diensten levert Vigeo?
Vigeo identificeert ecologische, maatschappelijke en corporate governancerisico's (ESG) en de mate waarin commerciële organisaties en overheidsinstellingen deze beheersen. Vigeo biedt twee soorten diensten aan. Dat zijn MVB-analyses (Maatschappelijk Verantwoord Beleggen / SRI) en ratings van ondernemingen en overheden; evenals analyses van portefeuilles ter ondersteuning van investeringsbeslissingen voor financiële actoren, investeerders en actieve beheerders. En daarnaast doet Vigeo audits in maatschappelijk verantwoord ondernemen, die door ondernemingen en lokale overheden worden gebruikt ter ondersteuning van hun strategisch beleid.

> Vigeo heeft tot op de dag van vandaag meer dan 150 MVO-audits uitgevoerd bij grote bedrijven in Frankrijk en daarbuiten.

Hoe gaat dat in zijn werk, zo'n MVO-audit?
Vigeo realiseert zo'n audit op verzoek van de ondernemingen en voor een specifieke vraag of een bepaalde parameter. Daarbij wordt ter plaatse aan de hand van documenten onderzocht in welke mate de MVO-maatregelen nuttig blijken en verspreid zijn om zo een operationele steun te creëren die bedrijfsleiders kunnen gebruiken om beslissingen te nemen.

Vigeo heeft tot op de dag van vandaag meer dan 150 MVO-audits uitgevoerd bij grote bedrijven in Frankrijk en daarbuiten. Zo werd Vigeo bijvoorbeeld door verscheidene ondernemingen aangesteld om audits uit voeren rond de werkzaamheden van oudere werknemers. Concreet evalueert Vigeo de acties die de onderneming heeft geïmplementeerd voor oudere werknemers. Daarbij wordt rekening gehouden met de volgende vragen: hoe strijdt het bedrijf tegen discriminatie ten aanzien van oudere werknemers? Welke initiatieven neemt het ter ondersteuning en/of herintegratie van oudere werknemers? Deze diagnose steunt op de analyse van de processen binnen het personeelsbeleid die het meest onderhevig zijn aan discriminatie, namelijk: rekrutering, salariëring, loopbaanontwikkeling, opleidingsmogelijkheden, werkomstandigheden en beheer van reorganisaties.

Vigeo heeft een bijzondere database, kunt u daar wat meer over vertellen?
Vigeo heeft een eigen database ontwikkeld 'Equitics©'. Dit is onze eigen database, die we ter beschikking stellen aan onze klanten, investeerders en actieve beheerders om hen te helpen bij het samenstellen van hun MVB-portefeuille of bij het integreren van elementen van ESG-analyses in hun klassieke financiële evaluaties.

De database geeft toegang tot onze analyses en MVB-notaties op sectorieel en thematisch niveau en vervolgens op het niveau van elke onderneming. Equitics© is een robuuste en transparante databank die de kwaliteit en coherentie van onze evaluatiefilosofie verzekert.

Door middel van onze Equitics©-methodologie onderzoeken onze analisten de ecologische, maatschappelijke en governanceprestaties van het bedrijf of de organisatie volgens een referentiesysteem met 37 hoofdcriteria, verzameld in 6 domeinen: mensenrechten, personeelsbeleid, milieu, marktgedrag (klanten & leveranciers), deugdelijk bestuur en maatschappelijk engagement. Daartoe steunen ze op diverse informatiebronnen die enerzijds uitgaan van de bedrijven (openbare gegevens, aangevuld met de antwoorden die deze ondernemingen op onze gerichte vragen geven) en anderzijds van de stakeholders (Non Governmental Organisations (NGO's), vakbonden en internationale organisaties). Ons onderzoeksuniversum dekt Europese, Noord-Amerikaanse en Aziatische commerciële bedrijven en lokale overheden, openbare vennootschappen en staten.

> " ...binnen het personeelsbeleid die het meest onderhevig zijn aan discriminatie, namelijk: rekrutering, salariëring, loopbaanontwikkeling, opleidingsmogelijkheden, werkomstandigheden en beheer van reorganisaties"

En nu bent u institutioneel lid van VBDO geworden ...
We kennen VBDO natuurlijk al een hele tijd en we hebben in het begin van dit jaar heel nieuwe contacten kunnen leggen dankzij onze deelname aan het rondetafelgesprek over de 'OECD[1] Guidelines SRI Fact Sheets'.

Gesterkt door onze historische aanwezigheid in de Benelux-regio, willen we vandaag eveneens onze schouders zetten onder de VBDO om mee te werken aan de promotie van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen op de Nederlandse markt, waar het bewustzijn rond ecologische, maatschappelijke en governance-kwesties de afgelopen jaren snel is toegenomen.

Als lid van Eurosif zoeken we een internationale manier om een nauwe relatie op te bouwen met de lokale zusterverenigingen van de VBDO in landen waar we actief zijn, teneinde de verwachtingen zo goed mogelijk in te vullen en onze expertise af te stemmen op de lokale specificiteiten. Zodoende kunnen we werken aan de vooruitgang en verspreiding van MVO in heel Europa.

Zie ook www.vigeo.com

[1] De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), In het Engels: Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD.